

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ సప్తచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ సప్తచత్వారింశః సర్గః ॥
రావణేరక్షస్య పరాక్రమో వధశ్చ

సేనాపతీన్ పంచ స తు ప్రమాపితాన్

హనూమతా సానుచరాన్ సవాహనాన్ ।

నిశమ్య రాజా సమరోద్ధతోన్ముఖం

కుమారమక్షం ప్రసమైక్షతాగ్రతః ॥ 5.47.1 ॥

స తస్య దృష్ట్యర్పణసంప్రచోదితః

ప్రతాపవాన్ కాంచనచిత్రకార్ముకః ।

సముత్పపాతాథ సదస్యదీరితో

ద్విజాతిముఖైర్హర్షవిషేవ పావకః ॥ 5.47.2 ॥

తతో మహాన్ బాలదివాకరప్రభం

ప్రతప్తజాంబూనదజాలసంతతం ।

రథం సమాస్థాయ యయౌ స వీర్యవాన్

మహాహరిం తం ప్రతి నైర్మతర్షభః ॥ 5.47.3 ॥

తతస్తపఃసంగ్రహసంచయార్జితం

ప్రతప్తజాంబూనదజాలచిత్రితం ।

పతాకినం రత్నవిభూషితధ్వజం

మనోజవాష్టాశ్వవరైః సుయోజితం ॥ 5.47.4 ॥

సురాసురాధృష్యమసంగచారిణం

తడిత్ప్రభం వ్యోమచరం సమాహితం ।

సతూణమష్టాసినిబద్ధబంధురం
యథాక్రమావేశితశక్తితోమరం || 5.47.5 ||

విరాజమానం ప్రతిపూర్ణవస్తునా
సహేమదామ్నా శశిసూర్యవర్చసా |
దివాకరాభం రథమాస్థితస్తతః
స నిర్జగామామరతుల్యవిక్రమః || 5.47.6 ||

స పూరయన్ ఖం చ మహీం చ సాచలాం
తురంగమాతంగమహారథస్వనైః |
బలైః సమేతైః సహ తోరణస్థితం
సమర్థమాసీనముపాగమత్ కపిం || 5.47.7 ||

స తం సమాసాద్య హరిం హరీక్షణో
యుగాంతకాలాగ్నిమివ ప్రజాక్షయే |
అవస్థితం విస్మితజాతసంభ్రమం
సమైక్షతాక్షో బహుమానచక్షుషా || 5.47.8 ||

స తస్య వేగం చ కపేర్మహాత్మనః
పరాక్రమం చారిషు రావణాత్మజః |
విచారయన్ స్వం చ బలం మహాబలో
యుగక్షయే సూర్య ఇవాభివర్ధత || 5.47.9 ||

స జాతమన్యుః ప్రసమీక్ష్య విక్రమం
స్థితః స్థిరః సంయతి దుర్నివారణం |
సమాహితాత్మా హనుమంతమాహవే
ప్రచోదయామాస శితైః శరైస్త్రిభిః || 5.47.10 ||

తతః కపిం తం ప్రసమీక్ష్య గర్వితం
జితశ్రమం శత్రుపరాజయోచితం |

అవైక్షతాక్షః సముదీర్ణమానసం

సబాణపాణిః ప్రగృహీతకార్ముకః || 5.47.11 ||

స హేమనిష్కాంగదచారుకుండలః

సమాససాదాశుపరాక్రమః కపిం |

తయోర్భభూవాప్రతిమః సమాగమః

సురాసురాణామపి సంభ్రమప్రదః || 5.47.12 ||

రరాస భూమిర్న తతాప భానుమాన్

వవౌ న వాయుః ప్రచచాల చాచలః |

కపేః కుమారస్య చ వీర్యసంయుగం

ననాద చ ద్యౌరుదధిశ్చ చుక్షుభే || 5.47.13 ||

స తస్య వీరః సుముఖాన్ పతత్రిణః

సువర్ణపుంఖాన్ సవిషానివోరగాన్ |

సమాధిసంయోగవిమోక్షతత్త్వవి -

చ్ఛరానథ త్రీన్ కపిమూర్ధ్వతాడయత్ || 5.47.14 ||

స తైః శరైర్మూర్ధ్ని సమం నిపాతితైః

క్షరన్నస్పర్ధిగ్ధవివృత్తలోచనః |

నవోదితాదిత్యనిభః శరాంశుమాన్

వ్యరాజతాదిత్య ఇవాంశుమాలికః || 5.47.15 ||

తతః ప్లవంగాధిపమంత్రిసత్తమః

సమీక్ష్య తం రాజవరాత్మజం రణే |

ఉదగ్రచిత్రాయుధచిత్రకార్ముకం

జహర్ష చాపూర్యత చాహవోన్ముఖః || 5.47.16 ||

స మందరాగ్రస్థ ఇవాంశుమాలికో

వివృద్ధకోపో బలవీర్యసంవృతః |

కుమారమక్షం సబలం సవాహనం
దదాహ నేత్రాగ్నిమరీచిభిస్తదా || 5.47.17 ||

తతః స బాణాసనశక్రకార్ముకః
శరప్రవర్షో యుధి రాక్షసాంబుదః |
శరాన్ ముమోచాశు హరీశ్వరాచలే
బలాహకో వృష్టిమివాచలోత్తమే || 5.47.18 ||

కపిస్తతస్తం రణచండవిక్రమం
ప్రవృద్ధతేజోబలవీర్యసాయకం |
కుమారమక్షం ప్రసమీక్ష్య సంయుగే
ననాద హర్షాద్ ఘనతుల్యనిఃస్వనః || 5.47.19 ||

స బాలభావాద్ యుధి వీర్యదర్పితః
ప్రవృద్ధమన్యుః క్షతజోపమేక్షణః |
సమాససాదాప్రతిమం రణే కపిం
గజో మహాకూపమివావృతం తృణైః || 5.47.20 ||

స తేన బాణైః ప్రసభం నిపాతితై -
శ్చకార నాదం ఘననాదనిఃస్వనః |
సముత్సహేనాశు నభః సమారుజన్
భుజోరువిక్షేపణఘోరదర్శనః || 5.47.21 ||

తముత్పతంతం సమభిద్రవద్ బలీ
స రాక్షసానాం ప్రవరః ప్రతాపవాన్ |
రథీ రథశ్రేష్ఠతరః కిరంచరైః
పయోధరః శైలమివాశ్మవృష్టిభిః || 5.47.22 ||

స తాంఛరాంస్తస్య హరిర్విమోక్షయం -
శ్చచార వీరః పథి వాయుసేవితే |

శరాంతరే మారుతవద్ వినిష్ఠతన్
మనోజవః సంయతి భీమవిక్రమః || 5.47.23 ||

తమాత్తబాణాసనమాహవోన్ముఖం
ఖమాస్తృణంతం వివిధైః శరోత్తమైః |
అవైక్షతాక్షం బహుమానచక్షుషా
జగామ చింతాం స చ మారుతాత్మజః || 5.47.24 ||

తతః శరైర్భిన్నభుజాంతరః కపిః
కుమారవర్యేణ మహాత్మనా నదన్ |
మహాభుజః కర్మవిశేషతత్త్వవిద్
విచింతయామాస రణే పరాక్రమం || 5.47.25 ||

అబాలవద్ బాలదివాకరప్రభః
కరోత్యయం కర్మ మహాన్మహాబలః |
న చాస్య సర్వాహవకర్మశాలినః
ప్రమాపణే మే మతిరత్ర జాయతే || 5.47.26 ||

అయం మహాత్మా చ మహాంశ్చ వీర్యతః
సమాహితశ్చాతిసహశ్చ సంయుగే |
అసంశయం కర్మగుణోదయాదయం
సనాగయక్షైర్మునిభిశ్చ పూజితః || 5.47.27 ||

పరాక్రమోత్సాహవివృద్ధమానసః
సమీక్షతే మాం ప్రముఖోఽగ్రతః స్థితః |
పరాక్రమో హ్యస్య మనాంసి కంపయేత్
సురాసురాణామపి శీఘ్రకారిణః || 5.47.28 ||

న ఖల్వయం నాభిభవేదుపేక్షితః
పరాక్రమో హ్యస్య రణే వివర్ధతే |

ప్రమాపణం హ్యస్య మమాద్య రోచతే
న వర్థమానోఽగ్నిరుపేక్షితుం క్షమః || 5.47.29 ||

ఇతి ప్రవేగం తు పరస్య తర్కయన్
స్వకర్మయోగం చ విధాయ వీర్యవాన్ |
చకార వేగం తు మహాబలస్తదా
మతిం చ చక్రేఽస్య వధే మహాకపిః || 5.47.30 ||

స తస్య తానష్ట వరాన్ మహాహయాన్
సమాహితాన్ భారసహాన్ వివర్తనే |
జఘాన వీరః పథి వాయుసేవితే
తలప్రహరైః పవనాత్మజః కపిః || 5.47.31 ||

తతస్తలేనాభిహతో మహారథః
స తస్య పింగాధిపమంత్రినిర్జితః |
స భగ్నునీడః పరివృత్తకూబరః
పపాత భూమౌ హతవాజిరంబరాత్ || 5.47.32 ||

స తం పరిత్యజ్య మహారథో రథం
సకార్ముకః ఖడ్గధరః ఖముత్పతన్ |
తతోఽభియోగాదృషిరుగ్రవీర్యవాన్
విహాయ దేహం మరుతామివాలయం || 5.47.33 ||

కపిస్తతస్తం విచరంతమంబరే
పతత్త్తిరాజానిలసిద్ధసేవితే |
సమేత్య తం మారుతవేగవిక్రమః
క్రమేణ జగ్రాహ స పాదయోర్ద్వధం || 5.47.34 ||

స తం సమావిధ్య సహస్రశః కపి -
ర్మహోరగం గృహ్య ఇవాండజేశ్వరః |

ముమోచ వేగాత్ పితృతుల్యవిక్రమో
మహీతలే సంయతి వానరోత్తమః || 5.47.35 ||

స భగ్నబాహూరుకటీపయోధరః
క్షరన్నసృజ్నిర్మథితాస్థిలోచనః |
సంభిన్నసంధిః ప్రవికీర్ణబంధనో
హతః క్షితౌ వాయుసుతేన రాక్షసః || 5.47.36 ||

మహాకపిర్భూమితలే నిపీడ్య తం
చకార రక్షోఽధిపతేర్మహద్భయం |
మహర్షిభిశ్చక్రచరైః సమాగతైః
సమేత్య భూతైశ్చ సయక్షపన్నగైః |
సురైశ్చ సేంద్రైర్భృశజాతవిస్మయై -
ర్హతే కుమారే స కపిర్నిరీక్షితః || 5.47.37 ||

నిహత్య తం వజ్రసుతోపమం రణే
కుమారమక్షం క్షతజోపమేక్షణం |
తదేవ వీరోఽభిజగామ తోరణం
కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే || 5.47.38 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తచత్వారింశః సర్గః ||